

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1ObdoK/11/2023
Identifikačné číslo spisu:	2119201693
Dátum vydania rozhodnutia:	20.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:2119201693.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, v spore žalobcu G., narodeného XX. U. XXXX, W., S., proti žalovaným 1) JUDr. Erik Bílský, LL.M., MBA, Trnava, Pekárska 11, správca konkurznej podstaty úpadcu UNIMONT Banská Bystrica, spol. s r.o., Trnava, Vajanského 40/7673, IČO: 31 611 940, 2) JAMEXI s.r.o., Žiar na Hronom, SNP 121, IČO: 36 722 111, žalovaná 2) zastúpená OK advokátska kancelária s.r.o., Bratislava, Zelinárska 4, IČO: 47 242 884, o určení popretej pohľadávky, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 21CoKR/9/2020-254 z 27. mája 2022, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalovaní 1) a 2) majú proti žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 25Cbi/3/2019-172 z 8. novembra 2019 v znení opravného uznesenia z 29. septembra 2020, č. k. 25Cbi/3/2019-215 a opravného uznesenia z 12. októbra 2020, č. k. 25Cbi/3/2019-220 žalobe na určenie popretej pohľadávky v konkurznom konaní vyhovel, keď určil, že pohľadávka žalobcu prihlásená v prihláške z 19. decembra 2018 do konkurzu úpadcu UNIMONT Banská Bystrica, spol. s r.o., vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 25K/16/2018, v celkovej výške 288 546,58 eur (tvorenej istinou 200 000 eur a úrokom z omeškania 88.546,58 eur) ako iná pohľadávka, zapísaná do zoznamu pohľadávok pod poradovým číslom č. 9, je čo do poradia, právneho dôvodu, výšky a vymáhateľnosti oprávnená a nesporná. Zároveň žalobcovi priznal voči žalovaným 1) a 2) nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Právnym dôvodom vzniku prihlásenej pohľadávky bolo právo žalobcu ako veriteľa na vrátenie vkladu tichého spoločníka vo výške 200 000 eur spolu s prislúchajúcim úrokom z omeškania vo výške 9,25% ročne zo sumy 200 000 eur od 31. januára 2014 do 12. novembra 2018 v celkovej výške 88 546,58 eur, ktoré vzniklo v dôsledku výpovede zmluvy o tichom spoločenstve.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie s odkazom na zistenia podľa obsahu spisu, na základe vykonaného dokazovania a za aplikácie ustanovení § 27 ods. 1 písm. c), § 29 ods. 6, § 32 ods. 1, § 32 ods. 2, § 32 ods. 5, § 32 ods. 9, § 32 ods. 14, § 32 ods. 16, § 9 ods. 1 písm. b) zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „ZoKR“), § 673 ods. 1, § 677 ods. 1, § 678 ods. 2, § 680 a § 397 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej aj „ObZ“), dospel k záveru o opodstatnenosti žalobou uplatneného nároku. Konštatoval, že medzi obchodnou spoločnosťou UNIMONT Banská Bystrica, spol. s r.o. (žalovanou 1) ako podnikateľom a G. ako tichým spoločníkom bola dňa 7. marca 2012 uzatvorená zmluva o tichom spoločenstve podľa § 673 a nasledujúcich ObZ, predmetom ktorej bol záväzok tichého spoločníka poskytnúť podnikateľovi vklad vo výške 200 000 eur. Tichý spoločník mal zároveň podľa článku III zmluvy právo na podiel zo zisku podnikateľa vo výške 30%. Ďalej sa účastníci zmluvy dohodli, že v zmysle článku V zmluvy, zmluvu môže vypovedať ktorákoľvek zmluvná strana ku koncu kalendárneho roka, zatiaľ čo podnikateľ je povinný vrátiť tichému spoločníkovi vklad v lehote 30 dní odo dňa zániku zmluvy. Zmluvné strany sa tiež dohodli, že ak nie je v zmluve uvedené inak, práva a povinnosti strán neupravené zmluvou sa spravujú ustanoveniami Obchodného zákonníka. Vylúčili pôsobnosť ustanovení § 677, § 678 ods. 2, § 679 ods. 1 písm. c) a § 680 ObZ na právny vzťah založený danou zmluvou (článok VI zmluvy). Z príjmového pokladničného dokladu zo 7. marca 2012 (založeného v spise na č. l. 18) súd prvej inštancie zistil, že ho vystavila obchodná spoločnosť UNIMONT Banská Bystrica, spol. s r.o. ako doklad o prijatí vkladu tichého spoločníka (žalobcu) v sume 200 000 eur. Následne dňa 20. júna 2013 žalobca ako tichý spoločník vypovedal zmluvu o tichom spoločenstve (písomná výpoveď založená v spise na č. l. 19) ku koncu kalendárneho roka 2013 a súčasne požiadal o vrátenie vkladu 200 000 eur v lehote 30 dní od zániku zmluvy. Podľa rukou písanej poznámky na výpovedi zmluvy, výpoveď bola prevzatá obchodnou spoločnosťou UNIMONT Banská Bystrica, spol. s r.o. dňa 20. júna 2013. Prihláškou z 19. decembra 2018 (založenou v spise na č. l. 11) si žalobca v postavení veriteľa prihlásil v reštrukturalizačnom konaní úpadcu UNIMONT Banská Bystrica, spol. s r.o., vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 25R/2/2017, pohľadávku v celkovej výške 288 546,58 eur (200.000 eur istina a 88 546,58 eur úrok z omeškania). Ako právny dôvod vzniku pohľadávky žalobca uviedol právo na vrátenie vkladu tichého spoločníka vo výške istiny, odovzdaného dlžníkovi dňa 7. marca 2012 na základe zmluvy o tichom spoločenstve, ktoré právo vzniklo v dôsledku výpovede zmluvy o tichom spoločenstve z 20. júna 2013, so splatnosťou pohľadávky k 30. januáru 2014. Súčasťou prihlásenej pohľadávky bol i úrok z omeškania vo výške 9,25 % ročne zo sumy 200 000 eur od 31. januára 2014 do 12. novembra 2018 v celkovej výške 88 546,58 eur. Z notárskej zápisnice č. N 1778/2018, NZ 40094/2018, NCR1s 40799/2018 (založenej v spise na č. l. 20) bolo súdu prvej inštancie zrejmé, že dňa 12. novembra 2018 spoločnosť UNIMONT Banská Bystrica, spol. s r.o. uznala v plnom rozsahu predmetnú pohľadávku tichého spoločníka (žalobcu) čo do istiny (v sume 200 000 eur), ako i príslušenstva pohľadávky (v sume 88 546,58 eur). V danej súvislosti súd prvej inštancie poznamenal, že z Obchodného vestníka č. 217/2018 z 12. novembra 2018 zistil, že Okresný súd Trnava zastavil reštrukturalizáciu na majetok dlžníka UNIMONT Banská Bystrica, spol. s r.o. vedenú pod sp. zn. 25R/2/2017 a vyhlásil konkurz na majetok dlžníka (vedený pod sp. zn. 25K/16/2018 - poznámka dovolacieho súdu). Súd prvej inštancie mal v spore za preukázané a medzi stranami nesporené, že žalobca si ako veriteľ prihlásil svoju pohľadávku voči úpadcovi prihláškou v celkovej výške 288 546,58 eur (200.000 eur istiny, 88.546,58 eur úroky z omeškania). Správca oznámením z 28. januára 2019 informoval žalobcu, že jeho prihlásenú pohľadávku poprel on, ako aj iný veriteľ, v celom rozsahu, čo do právneho dôvodu, výšky a poradia, pričom v oznámení odkázal na dôvody uvedené vo výpise zo zoznamu pohľadávok. Žalobca v konaní tvrdil, že popierajúci veriteľ a ani správca nepostupovali správne, keď pri prihlásenej pohľadávkke túto popreli na základe nimi uvedených dôvodov.

3. Súd prvej inštancie sa v plnom rozsahu stotožnil s rozsiahlou právnou argumentáciou žalobcu týkajúcou sa popretia pohľadávky, keďže mal za to, že je správna, vychádza z pred súdom preukázaného skutkového stavu a z aplikácie relevantných zákonných ustanovení. Vzhľadom na jej vyčerpávajúci rozsah, konzistentnosť, ucelenosť, presvedčivosť, logickú postupnosť a nadväznosť právnych úvah rozhodujúcich pre právne posúdenie veci ju súd v plnom rozsahu prebral za svoju. Čo sa týka popretia pohľadávky z dôvodu, že pohľadávka mala byť prihlásená nesprávne ako „iná

pohľadávka“, súd prvej inštancie uviedol, že pohľadávka bola z uvedeného dôvodu správcom aj žalovanou 2) popretá nesprávne, t.j. bola prihlásená v správnom poradí, keďže rozdiel medzi právnym postavením osoby s kvalifikovanou účasťou a právnym postavením tichého spoločníka vyplýva z právnej úpravy obsiahnutej v ustanoveniach § 67a a nasledujúcich Obchodného zákonníka. Pri zákonnej definícii plnení nahrádzajúcich vlastné zdroje je osobitne upravené v § 67c ods. 2 písm. b) Obchodného zákonníka, že „plnenie poskytnuté osobou, ktorá má priamy alebo nepriamy podiel predstavujúci aspoň 5 % na základnom imaní spoločnosti alebo hlasovacích právach v spoločnosti alebo má možnosť uplatňovať vplyv na riadenie spoločnosti, ktorý je porovnateľný s vplyvom zodpovedajúcim tomuto podielu“, pričom táto definícia je totožná so zákonnou definíciou kvalifikovanej účasti v ZoKR, a osobitne je upravené a tým odlišené v § 67c ods. 2 písm. c) Obchodného zákonníka „plnenie poskytnuté tichým spoločníkom“. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že plnenie poskytnuté tichým spoločníkom nie je plnením poskytnutým osobou, ktorá má kvalifikovanú účasť, a preto tichý spoločník nemôže byť považovaný za spriaznenú osobu s kvalifikovanou účasťou ani podľa ustanovení ZoKR. Súd prvej inštancie ďalej ozrejmil, že žalobca tiež nebol povinný v prihláške uviesť vyhlásenie, že o pohľadávke účtuje v účtovníctve. Z prihlášky pohľadávky žalobcu ako aj z dokumentov pripojených k prihláške bolo preukázané, že žalobca vystupoval v pozícii fyzickej osoby - nepodnikateľa a veriteľovi, ktorý bol fyzickou osobou - nepodnikateľom, a teda nespĺňa zákonné kritéria účtovnej jednotky, ustanovenie § 29 ods. 6 druhá veta ZoKR neukladá povinnosť uviesť vyhlásenie, či o prihlásenej pohľadávke účtuje v účtovníctve. Ďalším z dôvodov popretia výšky prihlásenej pohľadávky zo strany popierajúceho veriteľa (žalovanej 2) bola skutočnosť, že žalobca nepriložil k prihláške všetky listiny, na základe ktorých by bolo možné považovať prihlásený právny dôvod vzniku pohľadávky za nesporný a preukázaný. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobca k prihláške pripojil ako prílohu listiny: zmluvu o tichom spoločenstve, príjmový pokladničný doklad, výpoveď zmluvy a notársku zápisnicu. Konštatoval, že predložením predmetných listín žalobca ako veriteľ dostatočne preukázal v prihláške uvedené skutočnosti o vzniku, existencii právneho dôvodu vzniku pohľadávky a o jej výške. Doloženie časti účtovníctva je pri preukazovaní a posúdení právneho dôvodu vzniku pohľadávky a jej výšky irelevantné. Dôvodom popretia výšky prihlásenej pohľadávky zo strany popierajúceho veriteľa (žalovanej 2) bola tiež skutočnosť, že popretá pohľadávka bola premlčaná. Súd prvej inštancie k uvedenému dôvodu popretia pohľadávky uviedol, že zmluva o tichom spoločenstve bola vypovedaná žalobcom dňa 20. júna 2013, v zmysle čl. V bod 3 zmluvy sa tak nárok na vrátenie vkladu stal splatným dňa 31. januára 2014. Je nesporné, že žalobca si uplatnil svoje právo na vrátenie vkladu už v reštrukturalizačnom konaní dlžníka (úpadcu), čím došlo k pretrhnutiu plynutia premlčacej doby - počas vedeného reštrukturalizačného konania v období od 31. mája 2017 do 12. novembra 2018, kedy došlo k vyhláseniu konkurzu - pohľadávka žalobcu preto nebola premlčaná. Ak žalovaná 2) poprela pohľadávku z dôvodu, že zmluva o tichom spoločenstve zo 7. marca 2012 je úkonom obchádzajúcim zákon a je absolútne neplatná, súd prvej inštancie bol názoru, že v zmluve koncipované dojednania žiadnym spôsobom neodporovali základným ustanoveniam o zmluve o tichom spoločenstve, tak ako ich normuje § 673 Obchodného zákonníka, sú s týmto zmluvným typom v plnom rozsahu zlučiteľné, a preto je zmluva platná. Dôvodom popretia prihlásenej pohľadávky zo strany popierajúceho veriteľa (žalovanej 2) ako aj správcu bola aj skutočnosť, že notárska zápisnica č. N 1778/2018, NZ 40094/2018, NCR1s 40799/2018 z 12. novembra 2018, ktorou došlo k písomnému uznaniu dlhu zo strany úpadcu voči žalobcovi, bola neplatná. Podľa súdu prvej inštancie, notárska zápisnica bola spísaná na základe jednostranného vyhlásenia dlžníka pred notárom deň pred nadobudnutím účinkov vyhlásenia konkurzu, čo nebolo v rozopre s právom. Písomné uznanie dlhu len potvrdzovalo existenciu dlhu vzniknutého titulom zmluvy o tichom spoločenstve, nebolo však samotným titulom jeho vzniku. K dôvodu popretia výšky prihlásenej pohľadávky zo strany žalovanej 2), pretože pohľadávka nebola riadne zaúčtovaná v účtovníctve úpadcu, súd prvej inštancie dodal, že príjmový pokladničný doklad dostatočne hodnoverne preukazuje reálne odovzdanie resp. prijatie finančných prostriedkov, čo je rozhodujúce bez ohľadu na to, či sa to už následne reálne premietlo alebo nepremietlo do účtovníctva. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) tak, že procesne úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania v celom rozsahu voči neúspešným žalovaným 1) a 2).

4. Na základe odvolania podaného žalovanou 2) proti rozsudku súdu prvej inštancie v znení opravných

uznesení, Krajský soud v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom č. k. 21CoKR/9/2020-254 z 27. mája 2022 rozsudok súdu prvej inštancie v znení opravných uznesení zmenil tak, že žalobu o určenie popretej pohľadávky zamietol a žalovaným 1) a 2) priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Odvolací súd, viazaný rozsahom odvolania (§ 379 CSP) a odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 1 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj predchádzajúce konanie pred súdom prvej inštancie aj z hľadiska väd týkajúcich sa procesných podmienok (§ 380 ods. 2 CSP) bez nariadenia pojednávania, pretože neboli splnené podmienky § 385 ods. 1 CSP, a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej 2) je dôvodné. Konštatoval, že keď súd prvej inštancie považoval právny dôvod vzniku pohľadávky uvedený v prihláške za opodstatňujúci oprávnenosť popretej pohľadávky, dopustil sa nesprávneho právneho posúdenia veci, v dôsledku čoho bol naplnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP namietaný žalovanou 2). Pretože odvolací súd nezistil žiadne dôvody, ktoré by mali viesť k zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutej časti (§ 389 CSP) a neboli splnené ani podmienky na jeho potvrdenie (§ 387 ods. 1 CSP), odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil (§ 388 CSP).

5. V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že podstatou odvolania žalovanej 2) bol nesúhlas s tým, ako súd prvej inštancie vyhodnotil právny dôvod popretej pohľadávky, t.j. zmluvu o tichom spoločenstve. Kým súd prvej inštancie posúdil zmluvu ako platnú, žalovaná 2) zastávala názor, že ide o absolútne neplatný právny úkon. V prejednávanej veci si žalobca prihláškou do konkurzu vedeného na majetok úpadcu uplatnil pohľadávku, ktorej právny dôvod opísal ako „právo žalobcu ako veriteľa na vrátenie vkladu tichého spoločníka vo výške istiny 200 000 eur odovzdaného úpadcovi dňa 7. marca 2012 na základe zmluvy o tichom spoločenstve zo 7. marca 2012“. Pôvodný správca ako aj žalovaná 2) ako iný veriteľ popreli žalobcom prihlásenú pohľadávku práve čo do takto označeného právneho dôvodu. Žalobca následne žalobou žiadal okrem iného určiť, že pohľadávka je z hľadiska uvedeného právneho dôvodu opodstatnená. Podľa odvolacieho súdu, uvedeným bola v prebiehajúcom incidenčnom konaní vymedzená prieskumná právomoc súdu, ktorého ústrednou úlohou bolo posúdiť, či sa žalobcova pohľadávka zakladá na opísanom právnom dôvode. Žalobca sa v tejto súvislosti opierať o notársku zápisnicu z 12. novembra 2018, v ktorej úpadca uznal pohľadávku žalobcu na základe právneho dôvodu označeného rovnakým spôsobom, ako ho žalobca opísal v prihláške do konkurzu. Uznáním záväzku prešlo dôkazné bremeno z veriteľa na dlžníka. Žalovaná 2) v tejto súvislosti odkázala na znenie listinného dôkazu - zmluvy o tichom spoločenstve zo 7. marca 2012, ktorá bola základom uznanej pohľadávky a ktorú žalovaná 2) považovala za neplatnú podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd zastával názor, že dohoda, ktorou sa úplne vylučuje zodpovednosť tichého spoločníka za stratu podnikateľa, popiera podstatu „podieľania sa na podnikaní podnikateľa“. Tichý spoločník by sa takým spôsobom nepodieľal na podnikaní, ale len na zisku podnikateľa, čo nie je v súlade so základným ustanovením zmluvy o tichom spoločenstve upraveným § 673 ods. 1 ObZ a ani s tým, ako sa tiché spoločenstvo chápe v obchodnom styku. Preto zmluvu, ktorú žalobca uzatvoril s úpadcom, nebolo možné považovať za zmluvu o tichom spoločenstve podľa citovaného ustanovenia. Na objasnenie vysloveného záveru uviedol, že účelom tichého spoločenstva je získať pasívny príjem z investovania do podnikania podnikateľa bez toho, aby sa tichý spoločník aktívne zúčastňoval na obchodných rozhodnutiach podnikateľa. Tichý spoločník investuje do podnikania svojím vkladom a práve ním sa podieľa na podnikaní podnikateľa. Cieľom podnikania je síce dosiahnuť zisk (alebo merateľný pozitívny sociálny vplyv), ale z definície podnikania, podľa ktorej tak podnikateľ robí na vlastnú zodpovednosť, je zrejmé, že jeho nevyhnutnou súčasťou je aj ochota podstúpiť riziko straty. Podnikateľ vstupuje do podnikania teda jednak s víziou, že svojou činnosťou „zarobí“, ale v každom prípade musí byť uzrozumený aj s tým, že jeho činnosť bude viesť k strate na majetkových hodnotách, ktoré do podnikania vložil. Podľa odvolacieho súdu bolo potrebné v tomto zmysle nazerať aj na význam pojmového znaku zmluvy o tichom spoločenstve - podieľania sa na podnikaní podnikateľa. Ak má tichý spoločník vložiť do podnikania podnikateľa určitý vklad ako peniazmi ocenenú hodnotu, je odôvodnené predpokladať, že tak urobí nielen s cieľom dosiahnuť zisk, ale aj s vedomosťou, že podnikateľ podniká na vlastnú zodpovednosť, ktorá sa prejaví v povinnosti znášať prípadné straty z nevydareného podnikania. Tichý spoločník sa preto „podieľa na podnikaní podnikateľa“ nielen vtedy, ak podnikateľ vytvorí zisk, ale aj vtedy, ak podnikateľ dosiahne stratu. Povinnosť tichého spoločníka znášať straty v určitej miere sa chápe ako prirodzený prvok tichého spoločenstva (tzv. sleeping partnership alebo anonymous partnership) aj v zahraničí. Za zmienku pritom stojí česká právna úprava, ktorá na dohodu, podľa ktorej

sa tichý spoločník nepodieľa na zisku alebo strate, neprihliada (§ 2751 ods. 1 českého zákona č. 89/2012 Zb. Nový občiansky zákonník). Odvolací súd tiež spomenul, že na podobnej zásade bola postavená i predchádzajúca česká úprava. Harmonizačnou novelizáciou českého Obchodného zákonníka (zákonom č. 370/2000 Zb.) bolo s účinnosťou od 1. januára 2001 do ustanovenia § 673 ods. 1 českého Obchodného zákonníka (ktorého znenie bolo dovtedy totožné so slovenským znením § 673 ods. 1 ObZ) doplnené pravidlo, že rozsah účasti tichého spoločníka na zisku a strate musí byť rovnaký. Podľa dôvodovej správy pritom išlo len o spresnenie náležitostí zmluvy o tichom spoločenstve, takže je zrejmé, že cieľom nebolo radikálne zasiahnuť do definičných znakov tejto zmluvy. Odvolací súd ďalej doplnil, že záver, že zmluvné strany neuzatvorili zmluvu o tichom spoločenstve, vyplýva aj z ďalších súvislostí. Okrem problematického čl. III ods. 3 zmluvy, ktorým sa zmluvné strany neprípustne odchýlili od základného ustanovenia pre tento typ zmluvy, zmluva obsahovala aj ďalšie ustanovenia podstatným spôsobom modifikujúce charakter zmluvného vzťahu, ktorý by bol inak príznačný pre tento zmluvný typ. Okrem základného ustanovenia § 673 ods. 1 ObZ majú kogentnú povahu podľa § 263 ods. 1 ObZ aj ustanovenia § 675 (právo tichého spoločníka nahliadať do obchodných dokladov a účtovných záznamov spoločnosti) a § 676 ods. 1 a 2 ObZ (podmienky vzniku nároku tichého spoločníka na podiel na výsledku podnikania spoločnosti). Súd prvej inštancie dokazovaním zistil, že v zmluve o tichom spoločenstve došlo k vylúčeniu ustanovení § 677, 678 ods. 2, § 679 ods. 1 písm. c) a § 680 ObZ. S výnimkou § 677 ObZ, ktoré má podľa výslovného znenia § 263 ods. 1 ObZ dispozitívny charakter, ide všetko o ustanovenia, pri ktorých súdna prax nepripúšťa zmluvný odklon napriek tomu, že sa nedostali do výpočtu kogentných ustanovení v § 263 ods. 1 ObZ (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2009, sp. zn. 1 Obdo 7/2008). Vzhľadom na pojmovú charakteristiku záväzkov vyplývajúcich zo zmluvy o tichom spoločenstve, judikatúra považuje tieto ustanovenia za kogentné. Napríklad § 680 ObZ upravuje predčasné vrátenie vkladu v rozpore s touto charakteristikou. Ani ustanovenie § 678 ods. 2 ObZ by nemalo byť v dispozícii zmluvných strán, pretože je prejavom zásady verejného poriadku a nutnej ochrany tretích osôb vo vzťahu k záväzkom tichého spoločníka. Odvolací súd uzavrel, že pokiaľ sa zmluvné strany mienili odchýliť aj od týchto ustanovení zmluvy o tichom spoločenstve, ide o ďalší dôvod, pre ktorý je správny záver, že ich zmluvný vzťah nenapĺňa znaky zmluvy o tichom spoločenstve upravenej ustanovením § 673 ods. 1 ObZ. Žalovanej 2) sa teda podarilo vyvrátiť domnienku existencie záväzku, ktorú založilo uznanie úpadcom v notárskej zápisnici z 12. novembra 2018, pretože preukázala, že žalobcom predložená zmluva o tichom spoločenstve zo 7. marca 2012 nemohla predstavovať platný právny dôvod takéhoto záväzku. Pre účely prejednávanej veci bolo podľa odvolacieho súdu rozhodujúce zistenie, že žalobcom označený právny dôvod vzniku popretej pohľadávky nebol daný. Ak sa žalobca opieral o zmluvu o tichom spoločenstve, postačilo konštatovanie, že k uzavretiu takéhoto zmluvného typu nedošlo. Nebolo potrebné ďalej zisťovať (napríklad dokazovaním vôle zmluvných strán), či v prejednávanej veci zmluvné strany uzavreli inú, typovo upravenú zmluvu, prípadne zmluvu nepomenovanú. Žalobca nepreukázal, že medzi ním a úpadcom došlo k uzavretiu platnej zmluvy o tichom spoločenstve. V dôsledku toho potom ani peňažné prostriedky odovzdané žalobcom úpadcovi nemohli predstavovať vklad tichého spoločníka do podnikania úpadcu podľa § 673 ods. 1 ObZ. Pretože neexistoval vklad, nemohlo ani vzniknúť žalobcovo právo na vrátenie vkladu. Pohľadávka prihlásená žalobcom nebola oprávnená, žalobca na účely konkurzného konania nie je veriteľom danej pohľadávky. Odvolací súd na dôvažok dodal, že pokiaľ nie je daný právny dôvod vzniku pohľadávky prihlásenej v konkurze, stáva sa žaloba o určenie výšky, poradia, zabezpečenia, poradia zabezpečenia, či vymáhateľnosti popretej pohľadávky bezpredmetnou a bolo by nadbytočné, aby sa venoval posúdeniu žaloby z hľadiska týchto otázok a nadväzujúcich námietok. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania (§ 262 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 a 2 CSP) vychádzal odvolací súd z pravidla pomeru úspechu v konaní (§ 255 ods. 1 a 2 CSP). O trovách prvoinštančného konania odvolací súd rozhodol opätovne, keďže rozhodnutie vo veci samej zmenil postupom podľa § 388 CSP. Žalovaným 1) a 2) preto odvolací súd priznal voči žalobcovi nárok na náhradu všetkých trov prvoinštančného i odvolacieho konania.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorým sa domáha, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „dovolací súd“) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Odôvodnil ho tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho

súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Namietol tiež, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP). Nesprávny procesný postup odvolacieho súdu majúci intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces dovolateľ videl v tom, že odvolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie založil na zisteniach vyplývajúcich z dokazovania (ako bolo uvedené v ods. 22 odôvodnenia rozhodnutia), ktoré odvolací súd nevykonával na pojednávaní za účasti strán sporu spôsobom, aby strany sporu mohli byť pri takom dokazovaní prítomné a mohli sa k nemu vyjadriť. Čo sa týka uplatneného dovolacieho dôvodu vymedzeného ustanovením § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ sa domnieva, že odvolací súd dospel v ods. 16 až 22 odôvodnenia rozhodnutia k nesprávnemu právnomu záveru, že zmluva o tichom spoločenstve zo 7. marca 2012 je neplatná, resp. že nedošlo k jej uzavretiu z dôvodu odklonu od § 673 ods. 1 ObZ tým, že žalobca sa s úpadcom v predmetnej zmluve dojednali, že žalobca sa nebude podieľať na strate obchodnej spoločnosti a jeho vklad sa o výšku straty spoločnosti nebude znižovať (článok III ods. 3 zmluvy), s ohľadom na výklad pojmu „podieľanie sa na podnikaní podnikateľa“. Podľa názoru dovolateľa, správny je právny názor súdu prvej inštancie, ktorý vyslovil, že predmetná zmluva o tichom spoločenstve je platná, keďže vyššie uvedená úprava v zmluve nie je v rozpore so zákonom a zákon takú modifikáciu právneho vzťahu pripúšťa s tým, že predmetná zmluva bola uzatvorená v rámci dispozitívnych ustanovení a nijakým spôsobom nepotláča účel tohto typu zmluvy upraveného Obchodným zákonníkom, vrátane § 673 ObZ, s ktorým je v plnom rozsahu zlučiteľná.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací po zistení, že dovolanie podala strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (ust. § 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (ust. § 443 CSP) pred tým, než pristúpil k vecnému preskúmaniu dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu zisťoval, či sú splnené podmienky pre to, aby dovolaním napadnutý rozsudok bol podrobený dovolaciemu prieskumu.

8. Podľa ustanovenia § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

9. Z ustanovenia § 429 ods. 2 CSP vyplýva, že povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

10. Podľa ustanovenia § 447 písm. e/ CSP, dovolací súd odmietne dovolanie, ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP.

11. Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že nevyhnutnou procesnou podmienkou dovolacieho konania je povinné právne zastúpenie dovolateľa. Dovolateľ musí byť (s výnimkou prípadov, na ktoré sa vzťahuje ust. § 429 ods. 2 CSP) zastúpený advokátom počas celého dovolacieho konania, nielen pri podaní dovolania. Súčasne sa vyžaduje, aby dovolanie a iné podania dovolateľa boli spísané advokátom, teda osobou zapísanou v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou (zoznam je dostupný na internetovej stránke www.sak.sk).

12. Právna úprava obsiahnutá v ust. § 429 ods. 1 CSP stanovuje osobitnú podmienku dovolacieho konania, bez splnenia ktorej dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum (s výnimkou prípadov podľa ust. § 429 ods. 2 CSP, ako bolo vyššie uvedené). Procesná situácia, kedy dovolací súd prihliada na vady dovolania podľa ust. § 429 CSP a dovolateľa vedie k ich odstráneniu nastáva jedine v prípade, ak dovolateľ v rozpore s ust. § 393 ods. 1 CSP nebol v odvolacom konaní poučený (alebo bol

poučený nedostatočne) o povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní.

13. V zmysle ustanovenia § 393 ods. 1 CSP je odvolací súd povinný vo svojom rozhodnutí poučiť strany o prípustnosti dovolania, lehote na podanie dovolania, o náležitostiach dovolania a povinnom zastúpení advokátom v dovolacom konaní. V danej veci poučenie rozsudku odvolacieho súdu č. k. 21CoKR/9/2020-254 z 27. mája 2022 (napadnutého dovolaním) obsahuje v súlade s ustanovením § 393 ods. 1 CSP poučenie o prípustnosti dovolania (§ 419 CSP), o lehote na podanie dovolania (§ 427 CSP), o náležitostiach dovolania (§ 428 CSP), ako aj o povinnosti zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní, vrátane povinnosti spisania dovolania a iných podaní dovolateľa advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

14. Ak nejde o žiaden z prípadov uvedených v § 429 ods. 2 písm. a/ až c/ CSP, dovolateľ musí byť v zmysle § 429 ods. 1 prvej vety CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. V posudzovanej veci podala dovolanie v mene dovolateľa (žalobcu) obchodná spoločnosť Advokátska kancelária Kašuba spol. s r.o., konajúca prostredníctvom konateľa JUDr. Romana Kašubu. Dovolanie žalobcu, uskutočnené v elektronickej podobe, bolo doručené súdu prvej inštancie dňa 18. augusta 2022 a v zmysle § 125 ods. 2 veta pred bodkočiarkou CSP bolo doplnené autorizovaným elektronickým podaním dňa 30. augusta 2022 (výsledok informatívneho overenia podpisov a pečatí v elektronickej správe založený v spise na č. l. 276). V súlade s ust. § 125 ods. 1 a 2 CSP a ust. § 25 a nasl. zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej a „zákon o e-governmente“) bolo autorizované tak, aby spĺňalo zákonné náležitosti riadneho podania. Z elektronickej doručenky osvedčujúcej okolnosti podania dovolania jednoznačne vyplýva, že autorizáciu dokumentu v zmysle zákona o e-Governmente vykonal dňa 30. augusta 2022 advokát JUDr. Roman Kašuba, subjekt konajúci v mene spoločnosti Advokátska kancelária Kašuba spol. s r.o. Z plnej moci založenej v súdnom spise na č. l. 8, udelenej žalobcom na jeho zastupovanie spoločnosti Advokátska kancelária Kašuba spol. s r.o. však nevyplyva, že by sa vzťahovala na predmetné konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku žalobcu. Plná moc sa vzťahuje na prejednávajúcu vec, predmetom ktorej je určenie popretej pohľadávky v konkurznom konaní vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 25K/16/2018, ktorú pohľadávku v celkovej výške 288 546,58 eur si žalobca v uvedenom konkurznom konaní prihlásil ako veriteľ, avšak je časovo obmedzená do právoplatného skončenia veci. Rozsah plnej moci je jasne vymedzený, pričom zahŕňa len základné konanie, ktorým je potrebné chápať konanie na súde prvej inštancie a prípadné odvolacie konanie, ktoré sa končí právoplatným rozhodnutím vo veci. V danej súvislosti odvolací súd dáva do pozornosti svoje skoršie rozhodnutie sp. zn. 4Obdo/7/2017 z 31. mája 2017, z ktorého vyplýva, že v prípade, kedy splnomocniteľ v plnomocenstve udelenom splnomocnencovi aspoň všeobecným spôsobom nevymedzí, že plnú moc udeľuje aj na konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch, prípadne jednoznačne neurčí, že plnú moc udeľuje na dovolacie konanie, iniciované podaním dovolania proti konkrétnemu rozhodnutiu odvolacieho súdu, z takejto plnej moci nie je možné vyvodiť, že sa vzťahuje aj na konanie pred dovolacím súdom.

15. Keďže v prejednávanej veci advokátska kancelária Advokátska kancelária Kašuba spol. s r.o. nepreukázala súčasne s podaním dovolania svoje oprávnenie zastupovať žalobcu v dovolacom konaní, súd prvej inštancie výzvou z 9. septembra 2022 (nachádzajúcou sa v súdom spise na č. l. 295) vyzval menovanú advokátsku kanceláriu, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy preukázala oprávnenie zastupovať žalobcu v predmetnom dovolacom konaní, a to predložením originálu plnej moci v listinnej podobe alebo vo forme elektronického dokumentu autorizovaného splnomocniteľom, prípadne elektronického dokumentu vyhotoveného zaručenou konverziou z originálu listinného dokumentu. Z elektronickej doručenky založenej v spise na č. l. 296 je zrejmé, že výzva súdu prvej inštancie na doloženie plnej moci pre dovolacie konanie bola spoločnosti Advokátska kancelária Kašuba spol. s r.o. riadne doručená (po uplynutí úložnej lehoty rozhodnutia určeného do vlastných rúk adresáta za použitia fikcie doručenia). Adresát na výzvu súdu nereagoval a žiadanú plnú moc do súdneho spisu nezaložil. Súd prvej inštancie následne predkladacou správou z 24. októbra 2022 spis predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o podanom dovolaní žalobcu. Listom z 10. októbra 2023 dovolací súd vec vrátil súdu prvej inštancie ako predčasne predloženú na rozhodnutie o dovolaní s odôvodnením, že nedostatok preukázania plnej moci na zastupovanie v konaní sa v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považuje za nedostatok podmienky konania, ktorý je odstrániteľný. Na konštatáciu neúspešnosti

opatrenia súdu prvej inštancie na odstránenie nedostatku (výzvou na doloženie plnej moci) však nepostačovalo, že súd výzvu smeroval len spoločnosti Advokátska kancelária Kašuba spol. s.r.o., ktorá sa v dovolaní označila za zástupcu sporovej strany (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo 249/1994, 1Cdo 152/2010, 5Cdo 244/2012, 7Cdo 216/2019, 1Obdo 31/2018). Na doloženie plnej moci na zastupovanie žalobcu označenou advokátskou kanceláriou v predmetnom dovolacom konaní bolo potrebné vyzvať aj žalobcu.

16. Súd prvej inštancie po vrátení veci Najvyšším súdom Slovenskej republiky, v intenciách usmernenia dovolacieho súdu, výzvou z 19. októbra 2023 vyzval priamo žalobcu, aby v lehote 10 dní od doručenia výzvy predložil plnú moc, ktorú udelil spoločnosti Advokátska kancelária Kašuba spol. s.r.o. na zastupovanie v predmetnom dovolacom konaní, a to v origináli v listinnej podobe alebo vo forme elektronického dokumentu autorizovaného splnomocniteľom, prípadne elektronického dokumentu vyhotoveného zaručenou konverziou z originálu listinného dokumentu. Z poštovej doručky založenej v spise na č. l. 293 vyplýva, že výzva adresovaná do vlastných rúk adresáta bola žalobcovi účinne doručená dňa 23. októbra 2023.

17. Keďže ani žalobca, podobne ako spoločnosť Advokátska kancelária Kašuba spol. s.r.o., v dovolaní označená za jeho právneho zástupcu, nereagovali na výzvu súdu prvej inštancie na doloženie plnej moci preukazujúcej zastúpenie žalobcu uvedenou advokátskou kanceláriou v predmetnom dovolacom konaní a plnú moc do spisu nezaložili, nedostatok podmienky právneho zastúpenia dovolateľa v konaní podľa § 429 ods. 1 veta prvá CSP nebol odstránený, zatiaľ čo na dovolateľa sa nevzťahuje výnimka z obligatorného právneho zastúpenia podľa § 429 ods. 2 písm. a) CSP, pretože nie je fyzickou osobou, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

18. Vzhľadom na uvedené, keďže v posudzovanej veci nebola splnená osobitná procesná podmienka dovolacieho konania v zmysle ust. § 429 ods. 1 CSP, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu, smerujúce proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, odmietol podľa ust. § 447 písm. e/ CSP. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa dovolací súd nezaoberal prípustnosťou podaného dovolania.

19. V dovolacom konaní úspešným žalovaným 1) a 2) vznikol voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 255 ods. 1 CSP v spojení s § 453 ods. 1 CSP). Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky neodôvodňuje (§451 ods. 3 veta druhá CSP). O výške náhrady trov konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP)

20. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.